

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 887.

CHICAGO, ILL., 11. SEPTEMBRA (September 11), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

LETOŠNJA VOLILNA KAMPANJA IN SOCIALISTIČNA STRANKA.

Eugene V. Debs.

V Zedinjenih državah še ni bilo politične kampanje, ki bi vzbujala med ljudstvom toliko pozornosti, delala vladajočemu razredu toliko strahu in ki bi imela za delavski razred tolikšno važnost kakor letošnja predsedniška kampanja.

Prvič v zgodovini ameriške politike se je odrgalo milijone delavcev, industrialnih in agrikulturnih, od starih kapitalističnih strank; odrekli so se pripadanju tem strankam; izdali so proglase na svoje razredne tovariše, v katerih jasno povdarjajo, da sta obe, republikanska in demokratska stranka, brezupno korumpirani in sovražne delavcem in kmečkemu ljudstvu — sovražne interesom ameriškega ljudstva. In to je zelo važno spoznanje. Izrekli so se za svojo politično akcijo v tej kampanji in se zavzeli za združenje vseh progresivnih sil v novi stranki, ki se bo v bodočih bitkah borila za emancipacijo ameriškega ljudstva.

Radi teh dejstev in radi posledic ki imajo nedvomno priti, pomeni letošnja predsedniška tekma preobrat v ameriški politiki, novo poglavje v ameriški zgodovini.

Mi se ne udajamo iluzijam. Mi vemo, da je ta ločitev delavske mase od strank njihovih gospodarjev šele začetek nove dobe v naši politični evoluciji. Ako bo to gibanje uspelo, odvisi, če ga bomo znali obrniti v prave direkcije, speljati na prava pota, da se bo lahko razvilo v silo, ki bo v stanju izvesti veliko nalogo in izpolniti nade ki se stavijo vanj.

Pomniti moramo, da je to res težka naloga in zahteva vso sposobnost, energijo, potrpežljivost in prevdarnost, kolikor jo je v oblasti zavednega delavstva, ako hoče izvršiti to veliko delo tako kot mi želimo da se ga izvrši.

Velike mase delavcev so se letos ločile od kapitalističnih strank in socialistična stranka jim je ponudila roko v sodelovanje, ker iščejo pota v politično osamosvojitve. Odločila se je boriti ob strani tega delavstva v njegovi borbi za kruh in boljše življenske razmere; odločila se

je za to sodelovanje, ker je njena naloga organizirati delavske mase industrialno in politično ter jih vzgojiti na razredno zavedni, podlagi, da se vsposobijo za popolno osvoboditev iz mezdne sužnosti.

V teh masah delavcev je le malo socialistov, toda ker so se uprle kapitalističnim strankam in jim odpovedale pokornost, ker so se izrekle za samostojno politično akcijo, so nam prišle naproti in mi smo sklenili delati z njimi. Socialistična stranka ne rabi pred nikomur opravičevati tega koraka. Izvršila je svojo dolžnost, in kdor izvršuje dolžnosti, se mu ni treba opravičevati. Socialistična stranka ni pričakovala, da bo ta njen korak splošno odobran. Vedela je, da jo bodo gotovi elementi kritizirali in grajali, drugi obsojali, in zato ni razočarana. Nekaterim se naše sodelovanje s temi masami nesocialističnih delavcev ne dopade, ker smo socialistična stranka, pa se boje, da bi se od nas ne navzele socialistične vzgoje. Drugi se togote in rohne, ker je s to taktiko "izdala" delavstvo, "zatajila" razredni boj in degenerirala v "maloburžvazno reformistično stranko".

Socialistična stranka stoji med tema dvema taborama kritikov in napadalcev trdna in neomajana na svojih tleh, svesta si, da je na pravi poti. Kritike in obsojanja, ki lete nanjo od teh dveh elementov, to potrjujejo.

Nismo pričakovali in ne pričakujemo, da se v novem gibanju ne bodo pojavili nesporezi. Vedeli smo, da se bodo dogajali, kajti nobeno gibanje, posebno ne tako kot se je pričelo letos med maso ameriškega delavstva, ni brez zaprek in brez nesporezov. Gladkih potov v delavskih pokretnih ni.

Mi nismo vsem po godu. Mnogo takozvanih "progresivcev" ve zelo malo o socializmu in so nasprotni vsakim stikom s socialistično stranko, ker jo ne poznajo, ker ji ne zaupajo, ker ji pripisujejo vsakojake zlobne namene, ampak to je bilo pričakovati. S toleranco, požrtvovalnostjo in vztrajnim, premišljenim delom bomo

odstranili mnoge ovire in druge bomo premagali polagoma, ko se bomo v skupni kampanji drug z drugim bolje spoznali in se naučili delati skupaj za skupne interese.

V državah, kjer bo to gibanje imelo skupno listo kandidatov, ki bo sprejemljiva za vse, se bomo držali omenjene taktike. Kjer bo to nemogoče, bo socialistična stranka, kakor doslej, nominirala svoje kandidate in vršila svojo kampanjo.

Socialistična stranka ostane samostojna, avtonomna skupina. Stala bo nekompromisno, kakor doslej, na svojih fundamentalnih načelih, in to je glavno.

Ta in prihodnji mesec pomenita najvažnejšo in največ obljubljaljočo periodo v zgodovini naše stranke. Ali se bo njeno članstvo zavedalo velikih priložnosti in delalo skupaj kakor še nikdar poprej, da bo skovalo iz njih čim večje uspehe?

Vsak član je potreben v tej kampanji. Od vsakega se pričakuje, da bo vršil svoje dolžnosti neumorno do konca kampanje in pomagal kupičiti milijone glasov za neodvisno politično akcijo in za ameriško delavsko stranko.

Po končani kampanji bomo imeli pred seboj nadvse važno nalogo, — zgraditi delavsko stranko, in socialistična stranka mora biti do takrat toliko ojačana, da bo lahko, da bo vodilna moč pri tem velikem delu.

Čas jačati socialistično stranko je danes, sedaj, takoj! Napravimo jo močno za izvrševanje nalog, da bo lahko služila kot vodnica ameriškem delavskemu gibanju.

Utrjujte svojo lokalno socialistično organizacijo, širite svoje časopisje in gradite svojo stranko, da ji omogočite izvršiti njeno veliko zgodovinsko nalogo!

Ako čitaš Proletarca, pa spoznaš, da je dober list in te zanima, tedaj ga pokaži še tovarišu in mu ga priporoči, da bo tudi on to izvedel, kar izveš ti in se naučil, česar se učiš ti. To bo duševni dobiček zate in zanj.

ALI VAM JE S TO ŠTEVILKO NAROČNINA POTEKLA?

Tekoča številka "Proletarca" je 887
 Če je številka poleg vašega naslova manjša kakor je tu označena, je to znamenje, da vam je naročnina potekla. Pazite torej na številko v oklepaju poleg vašega naslova na prvi strani platnic.

Obnovite naročnino takoj, ko vam poteče. Ne čakajte opomina! S tem prihranite upravništvu delo in stroške. Če mogoče, pošljite poleg svoje še kako novo naročnino. Širite "PROLETARCA"!

Krpanje raztrgane Evrope.

Piše Anton Garden.

Londonska konferenca zaveznikov je prejadrala preko nevarnih pečin, na katerih se je večkrat nahajala, ne da bi nasedla nanje in se razbila. Sklicana je bila na prizadevanje Ramsay MacDonalda, ministerskega predsednika angleške delavske vlade, ki se z vsemi močmi trudi izveliči obubožano Evropo iz ekonomskega kaosa, v katerega jo je vrgla vojna in povojna histerija imperialistov in militaristov. Namen te konference je bil napraviti sporazumne dogovore za izvajanje takozvanega "Dawesovega načrta," ki naj bi pripomogel Nemčiji pričeti s ponovnim odplačevanjem vojne odškodnine. Prenehala jo je plačevati po francoski okupaciji Porurja, Francozi pa so ga okupirali z motivacijo, da kaznujejo Nemčijo vsled njenega obotavljanja in izbegavanja plačevanju vojne odškodnine.

Kljub dejstvu, da tvori prihod angleške delavske stranke na vlado in zmago strank leve v Franciji novo dobo diplomacije, ki se razlikuje od diplomacije kakršna sta zastopala Clemenceau in Poincare ter Lloyd George in Marquess Curzon, je bilo vprašanje sporazuma za izvedenje Dawesovega načrta vseeno trd oreh za konferenco. Listi so parkrat poročali, da se Damoklejev meč, viseč nad konferenco, vsak čas odtrga, kar bi pomenilo razbitje konference in pogrezanje Evrope v še večji ekonomski kaos.

Konferenca se ni razbila, pač pa je dosegla zadovoljiv medsebojni sporazum; tisti, ki upajo da bo Dawesov načrt izveličel Evropo iz gospodarske krize, mislijo, da je londonska konferenca storila velik korak k stabiliziranju Evrope.

Ali toliko časa, dokler se bodo sporazumi in pogodbe za kolektanje vojne odškodnine od Nemčije sklepale na podlagi točk nesramno krivične versailske pogodbe, toliko časa ne bo in ne more biti nikake garancije za gospodarsko stabiliziranje Evrope; niti se ne bo brez poštenega revidiranja omenjene pogodbe doseglo afektivne poti za splošno razoboroženje, in garancij za mir v takih razmerah ne more biti.

Prvi pogoj za doseglo afektivne, trajne gospodarske stabilizacije, za doseglo splošnega razoboroženja in odpravo imperializma in militarizma je temeljito porušnje barbarske versailske pogodbe, odprava krivic, ki se gode potom te pogodbe raznim narodom in v največji meri nemškemu, ter priznanje, da so bile vse večje v vojno zapletene države enako odgovorne za zadnje svetovne klanje. Dokler se to ne zgodi, ne bo možnosti za stabilizacijo gospodarskega življenja v Evropi in krivice premaganim deželam, osobito Nemčiji, se bodo nadaljevale. V takem stanju pa ne more biti govora o splošnem razoboroženju.

Tajne pogodbe, sklenjene med vojno in pred vojno, ki so bile objavljene po ruski revoluciji, dokazujejo, da ni bila samo Nemčija odgovorna za vojno, pač pa vse evropske velesile, največ pa caristična Rusija, sklepajoč na podlagi že objavljenih pogodb. Ko se objavijo še angleški in drugi tajni dokumenti, oziroma pogodbe, bo morda ta slika nekoliko spremenjena, toda dejstvo ostane, da so vse evropske velesile enako krive zanetive svetovnega vojnega požara. Zavezniška diplomacija, ki je formulirala nesramno versailsko pogodbo, je ob času pogajanj za premirje obljubila Nemčiji časten in pravičen mir; vedela je, da ni samo Nemčija odgovorna za vojno, kljub temu je vrgla vso

krivdo za svetovno klanje na premagane države in jim naložila kazen v obliki versailleske in drugih podobnih pogodb. Nesramnost tega čina more samo cinik pravilno opisati.

Od časa, ko je Nemčije formalno sprejela to "krpo papirja" — takozvano versaillesko mirovno pogodbo — kar je storila pod pritiskom sile, kajti voliti je imela med sprejetjem pogodbe ali pa pustiti zavezniškim armadam popolnoma zasesti Nemčijo — je glavno vprašanje zaveznikov kako dobiti čim več vojne odškodnine od gospodarsko uničene Nemčije. S tem namenom so se vršile že mnoge večje in manjše konference brez prisotnosti oropanih držav, katerih edina pravica je podpisati pogodbo ali dokument, ki ga sestavijo drugi ne oziraje se na njihove interese. Dokler je Nemčija mogla ali hotela plačevati vojno odškodnino, toliko časa so Francija, Belgija in druge zavezniške dežele prejemale nemško blago in dobile nekaj milijard zlatih mark. Ali francoskemu kapitalizmu, šovinistom in militaristom ni bilo toliko za nemško vojno odškodnino kot pa za popolno gospodarsko in socialno vpropast Nemčije. Pod pretvezo, da Nemčija zaostaja pri odplačevanju odškodnine in se mu izogiba, je Francija nekako marca prošlo leto okupirala Poruhrsko okrožje, ki ima za Nemčijo enak pomen kakor pittsburghsko okrožje za Zedinjene države. Ruhr je najbogatejši kraj Nemčije. V Porurju se nahaja večina nemških rudotopilnic, železolitaren, koksovih peči in v zemlji pa bogate plasti premoga. To okrožje se po pravici naziva pljučni organ nemškega industrialnega sistema; brez njega bi bila Nemčija do malega uničena, kar je priznala tudi medzavezniška komisija izvedencev v svojem takozvanem "Dawesovem načrtu".

Z okupacijo Porurja se je francoski kapitalizem zelo približal svoji želji: polastiti se najbogatejšega industrialnega okrožja v Evropi in ob enem Nemčijo gospodarsko uničiti.

Zadnje volitve v Angliji in Franciji so za enkrat preprečile izpeljavo načrtov francoskih imperialistov. Po prizadevanju Ramsay Mac Donalda in vsled "tajne želje" mednarodnih bankirjev, posebno Morganovih interesov, je bila izbrana posebna medzavezniška komisija ekonomskih veščakov, katera je izdelala reparacijski načrt, vsebujoč točke za sistematično odplačevanje vojne odškodnine in za ekonomsko rekonstrukcijo Nemčije in indirektno Evropo. Ta načrt je znan pod imenom "Dawesov načrt", ker je komisiji načeljeval ameriški bankir "Hell'n Maria" Dawes.

Ta načrt v glavnem določa: Vse nemške državne industrije, npr. železnice, monopoli, finance itd., pridejo pod popolno nadzorstvo in delno upravo zaveznikov; Nemčija mora imeti dovolj visoke dohodke za odplačevanje odškodnine in v ta namen mora izvesti dovolj visoko obdavčenje, zavezniki pa ji garantirajo 200.000.000 posojila, da si bo z njim pomagala na nogo.

Z drugimi besedami: Nemčija je bila najprvo oropana potom versailleske pogodbe, ki je še vedno sveto pismo zavezniških imperialistov in džingoistov, posebno francoskih. Po triletnem odplačevanju odškodnine, ki je z vsakim letom naraščala, je Nemčija z njo nekoliko zaostala, kar je dalo francoskim militaristom pretvezo za okupiranje najbogatejših nemških pokrajin; ta korak imperialistične Francije je pognal Nemčijo gospodarsko v pravcati kaos. Vprašanje kolektanja vojne odškodnine od Nemčije je prava zagonetka. Če je Nemčija gospodarsko oslABLJENA, ne more plačevati,

in tedaj zavezniki (v prvi vrsti Francija) kažejo svetu: Glejte jo, vedeli smo da se bo branila plačati! — Ne morejo pa se sprijazniti z mislijo, da je treba Nemčiji pustiti živeti in ji dovoliti vsaj do gotove meje neoviran gospodarski razvoj. Interes Evrope jih je prisilil "pomagati" Nemčiji. Če se njene finance in industrija zopet postavi na noge, bodo imeli koristi tudi zavezniki, pred vsem Francija, ker ji bo Nemčija v stanju plačati vojno odškodnino. Za gospodarsko rekonstrukcijo Nemčije so ji potrebni vsi industrialni kraji, predvsem Ruhr, ki ga ima zasedenega Francija. V Londonu je obljubila, da bodo francoske okupacijske čete odpzovane tekom enega leta.

S tem da je prišlo do sporazuma med zavezniki na eni strani in na drugi med Francijo in Nemčijo, se je omogočilo aplikacijo Dawesovega načrta in tako preprečilo povečanje ekonomskega kaosa v Evropi; ob enem je s tem sporazumom storjen prvi korak, ki bo mogoče pripomogel k gospodarski obnovi Evrope. Ako se doseže zadnje, bo pomenilo le začasni oddih, kajti dokler ne bo versailleska pogodba temeljito revidirana ali zavržena, ne bo na evropskem kontinentu nikake trajne gospodarske stabilizacije. Clemenceauova Francija bo branila to pogodbo, istotako vsa tolpa zavezniških militaristov in imperialistov. Njihova šovinistična in imperialistična morala ni dostopna trezemu mišljenju; krivic, ki so jih storili celim ljudstvom in vsemu delavstvu, noče priznati.

Nemčija se bo zopet postavila na noge; v industriji in financah bo postala nevarna tekmovalka drugim industrialnim državam; njeni izdelki bodo poplavljal svetovne trge in izvzete ne bodo niti zavezniške dežele. Ampak Nemčija ne bo hotela dolgo biti molzna krava zaveznikov in njen proletarijat še veliko manj suženj mednarodnega kapitalizma.

Mac Donald ve, kakor ve vse razredno zavedno delavstvo, da je sedanji sporazum, dosežen na londonski konferenci, samo začasnega pomena. Tudi kot tak je boljši kot pa nadaljna negotovost in polno ozračje eksplozivnih snovi, ki bi, ako se bi užgale, pognale Evropo v nepopisno bedo in anarhijo. Tega se posebno zaveda angleško delavstvo in njegovi voditelji. Ker za enkrat ni preostajalo drugega kot sprejeti "Dawesov načrt," ali pa zreti še na večji kaos v Evropi, je prizadevanje angleške vlade za sprejem tega načrta lahko razumljivo. Toda pri vsem tem je dolžnost zavednega delavstva nadaljevati z borbo za odpravo nesramne in barbarske versailleske mirovne pogodbe, da se kolikor mogoče popravi storjena krivica in se prepreči nadaljne krivice. Dokler ne bodo vse dežele smatrale te pogodbe za umazan dokumnt, toliko časa ne bo trajne stabilizacije ekonomskega življenja, ne razoborožnja in ne miru, posledice te krivične pogodbe, skrupucane v Versaillesu, pa trpi delavsko ljudstvo in jih bo trpele, dokler jo ne odpravi.

Najstarejši dnevnik "slovenskih delavcev v Ameriki" rad povdarja, da je neodvisen. Neodvisnost pa je čudna stvar, ki se jo težko natančno definira. Nekateri n. pr. tudi trdijo, da ni razredov in da smo si to besedo izmislili socialisti za zavajanje delavcev. Ampak razredi obstoje! Pride pa čas, ko ne bo več razredov, pa tudi "neodvisnih" časnikarskih prostitutk ne bo več. Kakor je vse na svetu plod razmer, tako je plod teh razmer tudi prodano časopisje. S socialistično družbo bodo odpravljeni vzroki, ki so v današnji gospodarski uredbi odgovorni za prostitucije.

SEMINTJA.

Mobilizacijski dan. — Klanje na Kitajskem. — Skrajševanje distanc. — Važna konvencija. — Razlika preobratov. — Proces konsolidiranj. — Debs ponovno izpuščen iz "zapora". — Propaganda in tisti ki jo plačujejo.

Jutri, 12. septembra bo mobilizacijski dan, prvi te vrste v deželi, ki se je dolgo dobo opravičeno ponašala, da nima militarizma po modelu evropskih držav in Japonske. Danes ga ima. Njena armada ni številčno jaka, toda njen aparat je militarističen. Njena vojna mornarica je druga na svetu. Politika njene vlade je militaristična in imperialistična. Kljub temu dejstvu nam militaristi zatrjujejo, da bo mobilizacijski dan posvečen svetovnemu miru. Ali ni nekoč nekje nekdo dejal: "Za vojno se je treba pripraviti v mirnem času"?

Kitajski vojni lordi so zapleteni v civilno vojno, v resnično vojno. Oborožili so par sto tisoč Kitajcev, jih izvežbali in poslali na fronto v okolici Šangaja, kjer so bore, ne da bi vedeli čemu in v čigavo korist. Vojni lordi vedo, ali pa morda ne vedo. Če bi vedeli, bi skušali napraviti v veliki Kitajski mir, jo spravili v red in se rešili tujih imperialističnih vplivov, ki jo izmozgavajo.

V Genovi, Švica, zboruje Liga narodov, dote versailleske mirovne pogodbe, koncesija Wilsonu, in razpravlja o potih in sredstvih kako preprečiti vojne. MacDonald je govoril proti "obrambnim" zvezam, ker imajo v sebi kal vojne. Take zveze smo imeli l. 1914, toda vojne niso preprečile. Priporočal je zastopnikom raznih držav, naj se zedinijo za prisilno rabsodišče. Herriot, zagovornik načela obrambne zveze med državami, je sprejel MacDonaldov načrt. Med državniki in parlamentarci, navzoči na liginem zboru, jih je mnogo, ki so odkritosrčni nasprotniki vojne in bi jo radi izolirali, skušajo jo proglasiti za zločinsko, za kaznjivo dejanje, kakor je umor, če ga izvrši posameznik po svojem lastnem nagonu, kaznjivo dejanje. Takih državnikov v prošlosti nismo poznali. Pojavili so se v novejši dobi, znamenje, da vojne ne bodo večne spremljevalke človeškega rodu.

Tri velike države, Nemčija, Rusija in Zedinjene države, še niso v Ligi. Zadnja noče pristopiti, dasi bi bila sprejeta z odprtimi rokami. MacDonald je priporočil sedanjemu zboru, naj sprejme Nemčijo za članico Lige, čim prej tim bolje, in priliko za pristop naj da tudi Rusiji, ki bi po njegovem mnenju bila pripravljena

pristopiti. Francija nasprotuje takojšnjemu pristopu Nemčije v Ligo, in proti Rusiji je še mnogo ugovorov. Ampak če bodo hoteli, da se bo Liga razvijala v ligo narodov, v šolo medsebojnega spoznavanja, bodo morali vsem državam odpreti vrata.

Nemčija dobi posojilo, menda kakih \$200,000,000, in njena industrija se pripravlja na tekmo z industrijami drugih dežel. To vzruža industrialce v Franciji, Angliji, škandinavskih in drugih deželah. Boje se, da radi nizkih plač, ki jih prejemajo nemški delavci, ne bodo mogli konkurirati produktom nemške industrije, ki jih bo radi cenejše produkcije v stanju več ali manj izpodrinuti s svetovnih trgov. Francozi hočejo kljub temu mizerno Nemčijo, Anglija bi rada, da si Nemčija opomore. Današnji svetovni problemi se še zmerom rešujejo s stališča kapitalistične gospodarske uredbe, s stališča kapitalizma in se bodo še precej časa. Toda socialistični vpliv, socialistična misel je že precej prodrla v njegovo zgradbo in v tem je tolažba za človeštvo.

Ameriški avijatik, na poletu okoli sveta, so dospeli v Zedinjene države. Parnik Mauretania je priplul iz New Yorka v Cherbourg, Francija, distanca 3,098 milj, v petih dneh, eni uri in devetinštirideset minutah, nov rekord v skrajševanju razdalje. Brzovjavne naprave se izboljšujejo. Radiotelefon raznaša človekov glas, zvoke godbe, petja, po vsi prostrani deželi, in kmalu ga bo po vsem svetu, ne iz mnogih, ampak iz ene ali par central. Brzovlaki drve po kontinentih in skrajšujejo razdalje. In vendar so si narodi še tako tuji, nepoznani in nezaupni. Tehnika je napravila čuda. Vsaka večja iznajdba pomeni v nji preobrat. V glava, ki jih nosijo ljudje na svojih vratovih, se ne dogajajo tako hipni preobrati. Zato je napredek tehnike mnogo hitrejši kakor napredek človeka.

Dne 7. oktobra prične v Londonu 24. redna konvencija angleške delavske stranke, ki bo važnejša kakor pa je npr. kongres moskovske internacionale, dasi se o nji ne bo niti od daleč toliko pisalo. Razlika med njima je v tem, da je angleška delavska stranka stranka dela in moskovska internacionala organizacija propagande. In delo je mnogokrat važnejše, kakor pa propaganda brez vsakega konstruktivnega dela.

Ameriški železniški sistemi, to je posamezne železniške družbe, se združujejo v večja omrežja, centralizirajo se in s tem izločajo medsebojno konkurenco. Tak je proces kapitalizma in ne more biti drugačen. Delavstvo nima vzroka, da bi se borilo proti konsolidacijam kapitalističnih podjetij. Boriti pa bi se moralo za podružabljenje stvari, ki bi morale biti ljudska posest in železnice so ena izmed takih stvari.

Eugene V. Debs je oproščen iz svoje zadnje ječe, iz sanatorija, fizično ojačan. Zdravniški oskrbi se je posrečilo, da se je staremu borcu za delavska prava vrnila moč, ki si jo je izčrpal na zadnji agitacijski turi. Gl. stan stranke se je zavzel paziti na Debsa, da pri delu ne bo šel preko svojih moči. Debs, ki je prošli teden predsedoval par sejama našega kampanjskega odbora, je poln zaupanja v razvoj naše stranke in ima razne načrte, ki se jih bo izvajalo v tem in prihodnjem letu. Debsa ni uklonila ne ječa, ne bolezen, ne delo, ne napadi iz leve in desne — zadnji čas posebno iz leve. In dela za svojo stranko, za socializem, in se ne ozira na izbruhe sovražnikov.

V Zedinjenih državah je okoli 15.000 kinododališč, ki jih poseče milijone ljudi vsaki teden. V skoro vseh kažejo tudi "novice" v slikah, npr. kampanjske novice. Coolidge, Dawes, Davis in včasih Bryan, La Follette malokdaj, pravzaprav nikdar. Tako so zaključili ljudje, ki kontrolirajo filmsko industrijo. Propagando za Coolidgea in Davisa, kolikor je filmirane, morajo posetniki gledališč direktno plačati, ne da bi se tega zavedali. Razun tega morajo indirektno plačati vse druge kampanjske stroške republikanske in demokratske stranke, ki bodo znašali do \$25.000.000. Ko bo ljudstvo, oziroma več ljudstva spoznalo, da mora samó plačati vse stroške doneumnjevanja in zavajanja, bo pripravljeno žrtvovati malo več kot žrtvuje danes za svojo vzgojo in svoj napredek v svojo korist. Letošnja predsedniška kampanja dokazuje, da se je tudi med masami ameriškega ljudstva pričelo svitati. Enemu spoznanju sledi druga spoznanja, in tako se je pričela pot ameriškega delavstva v socialistično gibanje, da si se tega danes še ne zaveda.

Užaljeni "progresivci".

Ostanki Rooseveltovih progresivcev so izdali spomenico, v kateri obojajo La Folletta, zato ker onečastča spomin pokojnega Theodora Roosevelta s prilaganjem imena "progresivci". Ti neprogresivni "progresivci" mislijo, da je beseda njihova, zato ker so se l. 1912 pridružili Rooseveltovi progresivni stranki. La Follettu svetujejo, naj deluje pod kakšnim drugim imenom, najboljšo bi bilo pod socialističnim, ne pa pod vabljivo progresivno firmo.

Manidžerji republikanske stranke so prepričani, da je Coolidge edini "pristen" progresivec in Dawes pa nadprogresivec. La Follette je socialist, boljševek, rdečkar in voditelj destruktivnih elementov. "Progresivci," ki so izdali dotično spomenico, so od sile progresivni toda samo v rakovem pomenu te besede.

Da se človek včasih zmoti, ni smrten greh; ampak vztrajati v zmoti kljub boljšemu spoznanju je hudobnost.

Ekonomsko delovanje delavskih strokovnih in političnih organizacij.

(Poročal Anton Garden petemu rednemu zboru J. S. Z.)

(Nadaljevanje.)

Zadružna misel se v takih okolščinah med ameriškim delavstvom ni mogla ukoreniniti. V kolikor je ta odgovor zadovoljiv in v kolikor ni, je tukaj postranska stvar. Fakt je, da se je ameriško zadružništvo razvijalo na povsem drugačni podlagi kakor v Evropi. Ta razlika je v tem, da se je ameriško zadružništvo do nedavnega časa skoro izključno pečalo s produktivnimi podvzetji, medtem ko se je v Evropi razvijalo na konsumnem principu, ki je v Evropi še danes steber zadružništva, posebno v Rusiji in Angliji, kjer zadružništvo najbolj prospeva. Drugi vzrok mnogih neuspehov je ta, da se je ameriško delavstvo vrglo v zadružno aktivnost navadno v gospodarskih krizah. Te so zadruge tako obubožale, da se tudi v "dobrih časih" niso mogle opomoči in so polagoma ali pa nagloma izginile. Največje aktivnosti na tem polju je bilo opazati v slučajih izgubljenih stavk; v večjih slučajih so delavci vpotrebili zadružništvo kot nekako bojno sredstvo, s katerim so hoteli prisiliti podjetnike pristati na zahteve svoje organizacije. (Seveda se taki pojavi niso dogajali v koncentrirani, to je v monopolizirani industriji, ki je pred civilno vojno še ni bilo.) V enem kot drugem slučaju je ustanovilo svoja produktivna podjetja na pomanjkljivi zadružni podlagi, in rezultat je bil ali polom, ali pa so prešla v roke par prebrisanim, sposobnim osebam, ki so izkoristile "zadrugo" v svoje privatne namene. Nič bolje se ni godilo konsumnim zadrugam. Nesposobno, ali pa korumpirano vodstvo ter hipno navdušenje delavstva je bilo vse, s čemer je razpolagalo ameriško zadružništvo v preteklosti. In radi teh lastnih hib zadružništvo tudi še danes največ trpi.

Kljub temni zgodovini nešteti polomov je zadružništvo v tej deželi danes na čvrstejši podlagi kot kedaj poprej. V bodočnost gleda s popolnim zaupanjem. Posebno se zadružno gibanje širi med farmerji. V teku zadnjih let so se razvile med njimi mogočne prodajalne in nakupovalne kooperative, ki so imele v prošlem letu nad milijardo dolarjev prometa (okrog devet desetih vsega zadružnega prometa). Te zadruge služijo farmerjem za proizvajanje njihovih pridelkov, npr. mlekarne in sirarne, konzervne tovarne itd.; nakupovalne pa jim služijo za nabavljanje umetnih gnojil, strojev, semen itd. Zadružništvo jih varuje pred neomejenim izkoriščanjem bankirjev in prekupčevalcev. Koliko kooperacijskega duha je v farmerskih zadru-

gah? Zelo važno vprašanje. Komur je znan njihov ustroj, bo prišel do zaključka, da zelo malo, kajti v danih razmerah ne morejo biti boljše. Nedavno jih je dr. Warbase, voditelj ameriškega združnega gibanja, karakteriziral z imenom "farmarske strokovne organizacije." Četudi te zadruge še niso to kar bi morale biti, je kooperativno gibanje med farmerji jako upajoče. Odvrča jih od individualističnega mišljenja (ki je med ameriškim ljudstvom še zelo ukoreninjeno toda se precej hitro izgublja) ter jih navaja kolektivno misliti.

Ravno tako se je združna ideja precej razširila med industrijskim delavstvom. Gibanje je sicer še šibko radi hibe ki sem jo omenjal prej — nesposobnosti med delavstvom. Akoravno ima ameriško delavstvo v mnogih mestih lepo uspevajoča združna podjetja, jih ne bom opisoval, ker se mi zdi, da je važnejše naglasiti, da je eden glavnih pogojev za uspeh zavedati se svojih slabosti in jih odpravljati. Vzemi mo v pretres kratko dobo desetih let. Koliko polomov na združnem polju opazimo v tem času križem Združenih držav! Polom za polomom — tri četrtine izmed ustanovljenih zadrug je končalo s fiaskom! Po nekaterih krajih, npr. med pennsylvanskimi in ohijskimi premogarji, so se v omenjeni dobi ustanovljale kooperative kar na debelo. Rezultat? Na debelo so propadale! Tu pa tam se dobi kakšna, ki se še bori za obstanek, pa tudi nekaj takih, ki procvitajo. Človek bi šel izven teh teritorijev ter našel rudarje tudi tam kjer jih ni — po mestih ali po deželi!

Kje so vzroki takim rezultatom kooperativnega gibanja? Nekateri odgovarjajo: "Na Wall streetu, pri lokalnih trgovcih, v veletrgovinah, sploh, kapitalizem je kriv." Mogoče, nekoliko in indirektno. Toda pričakovati sodelovanja od prej omenjenih elementov bi bila naivnost. Krivda za neuspehe je pri delavstvu samem. Kakor uspehi, so tudi neuspehi njihova zasluga. Navadno se organizira združna prodajalna brez vsakih važnejših priprav, ob hipnem navdušenju, z nezmožnim vodstvom. Če ni sposobnosti, sledi mesto procvitanja životarenje, potem letargija, jeza, obdolžitve in protiobdolžitve. Edino Finci so v splošnem prosti teh človeških in posebno delavskih inhibicij, kar dokazuje njihovo cvetoče združništvo.

Prva potreba za uspeh vsake započete akcije, predvsem na gospodarskem polju, je, da se delavci, ki hočejo ustanoviti zadruge, bila kakršnakoli, ZAVEDAJO KAJ DA HOČEJO in DA IMAJO ZMOŽNOSTI, ki bodo dale podvzetju trdno podlago. Navdušenost in vera naj bo v prvi vrsti v njih zmožnost; imeti morajo odločno voljo izpeljati akcijo, ne pa pričeti omagovati pri prvi nepriliki. Navdušenje, ki se bolj naslanja na "kaj smo ustanovili" kot pa na "KAKO smo ustanovili in KAJ hočemo", je sla-

bo zagotovilo za uspeh. Tu se ne gre za vprašanje, da-li je združništvo tista sila ki bo nasledilo sedanjo gospodarsko uredbo, kajti tu je važno to, da-li je delavstvo sposobno voditi podvzetja, ki jih organizira. Ako hoče boljše uredbo, boljši sistem, ga mora znati graditi. In ker se socialistična družba ne bo mogla doseči s samim navdušenjem, bo moralo delavstvo spoznati, da mora biti zanjo sposobno, in ker danes še ni, se mora učiti, da postane sposobno.

Zahteve po socializaciji.

Sile razvoja tirajo naprej tudi ameriške strokovne organizacije, in to v večji meri kol se dostikrat, ali pa po površnem opazovanju domneva. Zahteve za socializacijo transportnega sistema, naravnih zakladov, vodnih sil itd., so znamenja, da se je takemu stremljenju nemogoče izogniti. V mislih imam zahteve železničarskih organizacij, šestnajst po številu, ki zahtevajo podržavljenje železnic in so v ta namen predložile takozvani "Plumb Plan"; zahteve premogarjev za socializiranje premogovniške industrije, zapopadene v načrtu poznan kot "Miners Program".

Kar se tiče praktične uvedbe omenjenih načrtov v bližnji bodočnosti, pa tudi v dogledni bodočnosti, ne gojim nikakega optimizma. Za realiziranje enega ali pa obeh načrtov bo moralo ameriško delavstvo napraviti še velik korak k duševnemu napredku in razredni zavednosti, akoravno je predložilo omenjena načrta, in četudi so ekonomsko obe industriji zrele za socializacijo in vpijeti po nji. Ali delavstvo se v svojem razvoju nahaja še daleč za zahtevami ekonomskih razmer sedanjega časa, torej socializacije transportnega sistema, premogovnikov itd., še ne bo tako hitro. Ako pa se to v doglednem času vendar zgodi, se bo to izvršilo po enem izmed dveh načinov: Prvi je, da jih kapitalizem sam podržavi, ker bi ga v to silila desorganizacija in zrelost prizadete industrije za podržavljenje. Prisiljen bi bil torej napraviti tak korak, da se reši še večjega kaosa v industriji kakor že obstoji. Tako podružabljenje pa bi se izvedlo na način kakor se municipalizirajo npr. cestne železnice, elektrarne, vodovodi in podobne javne naprave. V tem slučaju bo to podržavljenje kapitalistično, v interesu kapitalizma, — seveda pod pretvezo "splošne koristi"; ampak delavstvo bo z njim le malo pridobilo. Fakt je, da zna kapitalistična vlada ravno tako izkoriščati ali pa še bolj kakor privatni delodajalec, ker poseduje ona ves aparat moderne države. Na razpolago ji je vsa njena oborožena sila, s katero lahko delavcem odreče vse pravice, med tem ko privatni kapitalisti nimajo te moči, posebno ne v obratih, kjer je delavska organizacija močna.

(Nadaljevanje.)

LEONID ANDREJEV:

RDEČI SMEHOdlomki najdenega rokopisa
Preložil Vladimir Levstik.*Prvi odlomek.*

... Blaznost in groza!

Tega sem se zavedel prvokrat, ko smo hodili po cesti, ki vodi v I. — hodili deset ur nepretrgoma, ne da se ustavimo le za trenotek, brez oddiha in zmernejšega koraka, ne pobiraje padajočih, ki so ostajali v oblasti sovražnika; v dveh ali treh urah razdalje je pritiskal za nami ter zatiral s svojimi stopinjami sledove našega umikanja.

Vročina je bila neznosna. Ne vem, koliko stopinj, ali štirideset, petdeset ali še več — vem le to, da je bila neprekinjena, enakomerna, silna vročina, ki nas je navdajala z obupom. Solnce se je kazalo tako veliko, tako žarkovroče in strašno, kakor da bi se mu zemlja bližala čimdalje bolj in bi jo morala prej ali slej ugonobiti ta neusmiljena vročina. Oči so se bile odvadile gledanja. Zenice so se bile skrčile, postale so drobčkane kakor makova zrna in so željno iskale teme v senci zaprtih trepalnic. Toda solnce je prodiralo tanko kožico, in njegova krvavordeča luč si je iskala poti v brezsilne možgane. In vendar je bilo to laglje kakor če bi držal človek oči odprte, in jaz sem hodil dolgo, nemara več ur daleč, s tako zaprtimi očmi, slišoč samo, kako se množice naokoli pomikajo naprej. Slišal sem zamolklo, neumerjeno teptanje ljudi in konj, slišal škrtanje železnih koles topov na kamenju, težko suvajoče sopenje upehanih pljuč in suho mlaskanje osušenih ustnic. Vse je molčalo — bilo je, kakor da se premika vojska nemih ljudi. Kdor se je zgrudil, se je zgrudil molče, in ostali so se spotikali nad njegovim telesom, padali, vstajali brez glasu in šli dalje, ne da bi se ozrli, kakor da niso le nemi, temveč še gluhi in slepi povrhu. Kar sem videl, se mi je zdelo divja fantazija, puste sanje zemlje, ki je zblaznela. Razbeljeni zrak je drhtel, in brez glasu, kakor da se zdajzdaj raztope in razlijó, so drhtele tudi skale; in čete vojakov, topovi in konji daleč zadaj ob cestnem ovinku so se zdeli kakor ločeni od zemlje in so trepetali kakor žolica — kakor da niso živa bitja, ki stopajo tod, marveč truma breztelesnih senc. V najglobljo notranjost telesa, v kosti in v možgane je prodirala ta vroča, sušea pripalica ter budila čuvstvo, da se tu zgoraj med ramami ne maje glava, nego čudno tuja, pošastna, od zunaj nastavljena krogla . . .

In takrat — glejte, sem se nenadoma spomnil omiljene domačije: kot svoje sobe vidim, in kos modre tapete, in nerabljeni, prašni vrč za vodo na svoji mizici, ki ima eno izmed treh

nog krajšo od ostalih dveh ter je zaradi tega podprta z zloženim koscem papirja. In v sosednji sobi — tako, da je ne morem videti — sedi moja žena z mojim malim sinkom. Da sem mogel kričati, na glas bi bil vzkliknil od presenečenja: tako neprivajena mi je bila ta preprosta, mirna slika, ta kos modre tapete z nerabljeno, prašno karafo za vodo.

Vem, da sem obstal in iztegnil roke — a takrat me je nekdo sunil od zadaj; in naglo sem tekel dalje, rinil sem se skozi množico, kakor da se mi silno, silno mudi. Dolgo časa sem bežal med molčečimi vrstami ljudi, mimo tilnikov, rdečih od solnčnega žara, ob žarečih ceveh topov, priklenjenih k svojim vozovom, ki sem se jih nevede dotikal; naenkrat pa me je zopet ustavila misel, kaj da pravzaprav počenjam in in kam se mi tolikanj mudi. Zdaj sem krenil v stran, dospel do prostega kraja, splazil se skozi nekakšno sotesko in sedel na velik kamen, z globokim oddihom, kakor da je ta vroča, groba skala cilj vseh mojih želja. In takrat sem se prvič jasno zavedel tistega strašnega dejstva; z vsó jasnostjo se mi je pokazalo, da so vsi ti ljudje, ki nemo spešijo dalje v solnčni pripeki ter se nenadoma podirajo na tla, premagani od vročine in upehanosti — da so vsi ti ljudje zblazneli. Oni ne vedo, kam hodijo, ne vedo, čemu žge to solnce na njih glave, ničesar ne vedo, prav ničesar. Oni ne nosijo glave na ramah, temveč krogle — čudne, pošastne krogle. Tam sili nekdo skozi vrste kakor jaz; zgrudil se je; za njim drugi, tretji. Tu se vzpenja nad množico konjska glava, s srepimi, krvavo zalitimi očmi in široko režečim gobcem, iz katerega se utrga mahoma strašen polzadušen krik — vzpenja se, pade na tla in tvori trenotek kasneje središče velike gneče — — dokler po kratkem, zamolklem razgovoru ne tresne strel, narkar se iznova prične to brezkončno, molčeče gibanje. Že celo uro sedim na skali, in mimo mene korakajo venomer, in zemlja, zrak in pošastne vrste ljudi tam zadaj drhte, drhte, drhte, drhte . . . Zopet čutim ta sušea žar, ki prodira v najglobljo notranjost; pozabljeno je, kar se je za trenotek tako živo oklenilo mojih misli, in moje oko vidi le nje, ki gredo in gredo mimo mene, in ki ne vem, kdo so. Nekateri nosijo puške in so podobni vojakom; drugi so na pol goli, njih koža je rdeča kakor škrlat, groza jih je pogledati. Nedaleč od mene leži iztegnjen človek, z golim hrbtom zgoraj; po tem, kako ravnodušno opira svoj obraz na ostro, vroče skalovje, in po brezkrvni belini dlani, ki se obrača na zunaj, je sklepati, da je mrtev; toda njegov hrbet je rdeč kakor pri živem človeku, in le lahka, reumenkasta osenčenost, kakor pri prekajenem mesu, priča o smrti. Odmakniti se hočem iz njegove bližine, a manjka mi moči, in tako strmim preko njega, vedno zopet na te brezkonca stopajoče, strahotno se zibajoče vrste. Pač čutim, da zadene čez hip ali dva tudi mene vro-

činska kap, toda pričakujem jo mirno, kakor v sanjah, ki nam kažejo smrt le kot postajo na poti, polni čudovitih, zmedenih podob.

In tam vidim vojaka, kako se obrača od čete in prihaja k nama dvema. Za trenutje izgine v jarku, in ko spleza nato iz njega ter stopa dalje, prihajajo njegovi koraki negotovi, in v njegovih obupnih poizkusih, da bi očilil in premaknil uporne ude, se odsvita konec. Tako nagloma stopi pred mene, da planem iz topega polsna, ki mi okleplje možgane, ter vprašam strahoma:

“Kaj hočeš?”

On — mahoma obstane, kakor da je čakal le te edine besede, in stoji zdaj pred menoj — velik in širok, bradat, z raztrganim ovratnikom. Roke in noge štrle od telesa, on jih skuša pritegniti nase, a ne more več; jedva jih je spravil k telesu, že jih zopet pomoli od sebe.

“Kaj ti je? Tak sedi vendar!” mu zakličem.

Toda on stoji. Zaman hoče ohraniti vojaško stoji; molči in me gleda. A jaz se nehote vzravnam s svoje skale, gledam, nestalno se majaje semintja, v njegove oči in vidim v njih brezno groze in blaznosti. Pri vseh drugih so zenice drobne in ozke — njemu pa so se razširile, tako da polnijo vse oko; kakšno morje ognja mora videti skozi ta velika, črna okna! V teh črnih, brezdanjih gledalnih luknjah, obdanih, kakor pri pticah, z ozkim, pomarančastožoltim obročem, je ležalo več nego smrt, več nego strah pred umiranjem.

“Pojdi proč!” sem kriknil ter se nehote odmaknil — “hodi proč!”

In ko kričim, že pade on z vso težo svojega telesa name, trd in nem, in me podere. Trepetaje rešim svoje noge tega strahotnega bremena, polu groze planem kvišku in hočem bežati kamorkoli v solnčno, brezljudno daljavo — ko zagrmí na levi strani z vrha gore strel, in tik za njim še dva, kakor odmev. In nekje nad mojo glavo šine s svitom, žvižganjem in vriskom — granata.

Obkoljeni smo!

Mahoma je pozabljena moreča vročina, izgini sta trudnost in strah. Moje misli so jasne, moje predstave ostre in razločne, in ko hitim sopihajé k bateriji, ki se postavlja v red, vidim vesele, skorajda smejoče obraze, dovtype. Solnce — kakor bi se dvignilo više, da nas ne moti, njegov blesk se zdi medlejši, njegov žar milejši — in zopet švigne, kakor iz veselim krikom, zračni pošasti enaka, granata nad mojo glavo v neznan cilj.

Že sem na svojem mestu.

Drugi odlomek.

... Do malega vse konje in vse moštvo pri topovih. Nič drugače ni z osmo baterijo. Pri naši dvanajsti bateriji so bili tretji dan le še trije topovi za rabo; vsi ostali so bili popolnoma razstreljeni. Izmed ljudi je bilo še za službo šest

mož in en častnik, namreč jaz. Dvajset ur že nismo bili zaprli očesa, dvajset ur že ne pokusili grizljaja; trikrat štiriindvajset ur nas je obdajalo to peklensko grmenje in tresketanje kakor z oblakom blaznosti, ki nas je delil od zemlje, neba in našincev, da smo hodili okrog kakor ljudje, ki tavajo v snu. Naši mrtveci so ležali tiho in nepremično, mi pa smo se gibali semintja, opravljali svoja opravila, govorili drug z drugim, celo smejali smo se — in smo bili pri tem kakor mesečni. Naše kretnje so bile precizne in nagle, povelja jasna, izvršitev točna — ali da ste nenadoma vprašali koga izmed nas, kdo je — težko če bi našel odgovor v svojih zamračenih možganih. Kakor v sanjah so se nam zdeli vsi obrazi že davno znani, in vse, kar se je vršilo naokoli, se nam je kazalo ravnotako že davno in dobro znano, kakor da je že bilo enkrat; če pa sem nato pozorneje pogledal enega izmed obrazov ali topov, ali če sem prisluhnil gromu strellov, žvižganju in sikanju krogel, — takrat me je vse navdajalo z osuplostjo nad svojo novostjo in svojo nedoumno zagonetnostjo. Noč se je spuščala, ne da bi se je mi zavedli, in jedva smo jo zaznali, jedva smo si zastavili začudeno vprašanje, odkod se je vzela tako nagloma, že nam je solnce zopet žarelo na glave. Šele od tovarišev, ki so nas poiskali pri naši bateriji, smo izvedeli, da divja boj že tretji dan; a to smo takoj spet pozabili: nam se je zdelo, da je vse samo eden dan brez začetka in brez konca, zdaj svetel, zdaj temen, a v slehernem hipu enako nepojmljiv in nedoumen. In nihče nas se ni plašil smrti, ker nihče nas ni vedel, kaj je smrt . . .

(Dalje prihodnjic.)

Škoda, povzročena po požarih.

Statistika, ki jo izdaja urad ameriških zavarovalnic proti ognju, pravi, da so požari v Zedinjenih državah napravili l. 1922 za \$506,541,000 škode. Dohodki zvezne vlade, ki jih je dobila v istem letu potom personalnega dohodninskega davka, znašajo več milijonov manj kot znaša škoda, omenjena v gornji vsoti.

Neprevidni kadihci povzročijo zelo mnogo požarov in tudi mnogo nesreč. Škoda, ki se jo pripisuje požarom povzročenih od kadihcev, znaša \$25,776,951. Požari, ki so jih povzročili nepopravljeni dimniki, so napravili za \$18,550,433 škode.

Peči vseh vrst zanete zelo mnogo požarov, večinoma po neprevidnosti tistih ki ravnajo z njimi. Škoda, pripisana njim, znaša \$16,676,784. Oljne cunje, plini, papir in druge lahko vžigljive tvarine so vzrok mnogim požarom; škoda, ki se jo pripisuje njim, znaša \$14,594,799. Požari, zaneteni z elektriko, so napravili \$11,918,572 škode; z iskrami iz lokomotiv, dimnikov itd., \$11,075,719. Požari, ki jih je zanetila strela, so napravili za \$11,513,725 škode.

Pri gašenju je bilo ubitih precej gasilcev in mnogo ranjenih, toda natančno število v tej statistiki ni označeno. Mnogo oseb je tudi zgorelo.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Poročilo iz konference socialističnih klubov v Pennsylvaniji.

Piše John Jereb.

Dne 24. avgusta se je vršila na Harwicku sedma konferenca socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. v Pennsylvaniji. Predsedoval ji je John Terčelj. Zapisnik je vodil Louis Kveder. Zastopanih je bilo *štirinajst klubov*. Bila je zelo živahna konferenca in med udeleženci je vladalo razpoloženje za delo, za pojačanje naših aktivnosti. Razprave so bile stvarne in poročila zastopnikov so bila več obetajoča kakor na drugih konferencah. Nič več ni bilo tistih izgovorov, da je težko napredovati. S kratka, sedma naša konferenca je bila konferenca *akcije!*

Tajnik konference je podal finančno in druga poročila o njenih aktivnostih od šeste konference, ki se je vršila dne 27. junija na Avelli. Prečitano je bilo pismo iz gl. urada JSZ., v katerem se daje konferenci klubov JSZ. v Pa. priznanje za konstruktivno delo, ki ga vrše za širjenje socialistične misli in jačanje socialistične stranke. To pismo so zborovalci sprejeli na znanje z velikim navdušenjem.

Obširno poročilo o V. rednem zboru JSZ., ki se je vršil meseca julija v Clevelandu, sta podala konferenci njena delegata John Terčelj in Lovrenc Kavčič. Bilo je zanimivo in podučno. Naša stranka mora rasti in z njo J. S. Z. Vsi naši zaključki na zboru morajo in bodo našli vso mogočo oporo med članstvom, kajti za socialistično gibanje v Ameriki nastopajo mnogo obetajoči časi.

Ker imajo po novih pravilih JSZ. konference klubov pravico do svojih zastopnikov v eksekutivi JSZ., je sedma konferenca poverila ta mandat Antonu Zorniku. Za tajnika je bil ponovno izvoljen John Jereb in za podtajnika Louis Kveder.

Prihodnja konferenca se bo vršila dne 26. oktobra dopoldne v Pittsburghu. Popoldne priredimo shod s sodelovanjem pittsburgške socialistične organizacije (ameriške), na katerem bodo nastopili samo angleški govorniki, ker hočemo dobiti na shod ne samo naše ampak delavstvo drugih narodnosti. Več o pripravah za to zborovanje bo poročano v prihodnjih izdajah.

Po konferenci dne 24. avgusta na Harwicku, ki je bila zaključena ob 12:25 popoldne, smo imeli shod, ki se je pričel ob 2. Predsedoval mu je Anton Zornik. Glavni govornik je bil L. Finn iz Pittsburgha, ki je že večkrat nastopil na naših shodih. Tolmačil nam je sedanjost taktiko soc. stranke in načine, potom katerih lahko največ dosežemo za svojo organizacijo, to je za socialistično gibanje, v tem velikem preobratu, ki se je dogodil med maso ameriškega delavstva, katera se je obrnila od starih strank denarnih interesov in hoče najti pot v samostojno politično akcijo ter se boriti ne v kapitalističnih strankah s kapitalističnimi politiki, ampak kot neodvisna delavska enota proti kapitalističnim strankam.

Razun Finna so nastopili tudi slovenski govorni-

ki. Imeli smo precej veliko udeležbo. Shod je bil zaključen ob 4.

Z izpadom shoda in konference smo popolnoma zadovoljni. Zmerom boljše, vedno več zanimanja za našo stvar, vedno več volje za socialistično delo! Ni čuda, da se nasprotniki jeze, da rujejo proti nam in trošijo denar v prizadevanju, da nas bi oslabili.

Dne 28. septembra se bo vršil pod avspicijo Konference klubov JSZ. v Pa. velik kampanjski piknik, na katerem bo med drugim govoril F. Zajec, urednik "Proletarca". Podrobnosti o tej prireditvi bomo sporočili v listih, kakor hitro bomo gotovi s pripravami.

Burton K. Wheeler bo govoril dne 20. septembra v Chicagi.

CHICAGO, ILL. — Senator Burton K. Wheeler iz Montane, podpredsedniški kandidat Konference za progresivno politično akcijo, bo v soboto dne 20. septembra ob 8. zvečer govoril na shodu v Ashland Auditoriumu na W. Van Buren in S. Ashland Blvd. pod avspicijo KPPA. Vstopnina prosta.

Centralni odbor soc. stranke v Chicagi poziva vse sodruge in somišljenike, da pridejo na ta shod in agitirajo zanj tudi med drugimi delavci.

Senator Wheeler je borec, ki je pomagal razgaljati tatove v administraciji pokojnega predsednika Hardinga; generalnega pravdnika Daughertyja je pomagal izgnati iz urada in zasluga njegovih prizadevanj je, da so bili mnogi korumpiranci, ki so imeli visoke službe, predstavljeni ljudstvu v pravi luči. Wheeler si je nakopal jezo privatnih interesov in korumpirane bande, ki ga je pričela sodno preganjati in kovati proti njemu zaroto, dasi so posebne preiskovalne komisije izrekle, da so obdolžitve graftarjev proti Wheelerju neutemeljene. Wheeler je človek s čisto zgodovino, ki je bil vedno v boju proti privatnim interesom.

Jugoslovanski delavci v Chicagi, pojdite v soboto večer dne 20. septembra v veliko dvorano unije delavcev poulične železnice, da osebno spoznate moža, ki je na čelu volilne liste KPPA., je organizacija unij, farmerskih skupin, socialistične stranke in progresivnih elementov. Ako si hočete zasigurati v dvorani dober sedež, pridite na shod že pred 8. uro. Razun Wheelerja bodo nastopili tudi drugi govorniki. — *Kampanjski odbor.*

Primarne volitve v Wisconsinu.

MILWAUKEE, WIS. — V torek 2. septembra so se vršile v Wisconsinu precej vroče primarne volitve, ker so se borili za prvenstvo razni kandidati republikske stranke. Za governorja na republikanski listi so kandidirali trije in John J. Blaine, sedanji governor, je dobil republikansko nominacijo. Indorsiral ga je tudi R. M. La Follette v listu "La Follette Magazine." Vzrok indorsiranju je bil baje ta, ker bi poraz Blaina pri primarnih volitvah služil reakciji kot agitatorično sredstvo, češ, La Follettov vpliv v Wisconsinu je izginil in Coolidge bo dobil večino pri jesenskih volitvah.

Socialisti so imeli pri primarnih volitvah za vsak urad samo enega kandidata kakor navadno in radi te-

ga med njimi ni bilo "kontesta". Tudi demokratje, ki so v Wisconsinu brezpomembna stranka, niso imeli tekmovalcev na svoji glasovnici, ker vedo, da nimajo izgledov za zmago.

Socialistični kandidat za governorja v Wisconsinu je William F. Quick, ki je dobil samo v milwauškem okraju okoli 15.000 glasov. Agitacija za socialistične kandidate v Wisconsinu je v polnem teku, kajti socialisti računajo na zmago in njihov boj v volilni kampanji, kar se tiče kandidatov v državne urade, je naperjen proti sedanjemu governorju Blainu in vsem kandidatom, proti katerim ima soc. stranka svoje kandidate. Podpirajo jih unije, kajti wisconsinska delavska federacija je skoro vsa pod socialističnim vplivom.

Dnevnik "Leader," ki izhaja v tem mestu, je za socialistično propagando v Wisconsinu ogromnega pomena. Vsaki dan prinaša število člankov na uredniški strani, ki so vredni da jih delavci čitajo. Našim rojakom v Wisconsinu priporočam, naj se nanj naroče. Naročnina je \$3 za pol leta. Naslovite: "The Milwaukee Leader," Milwaukee, Wis.

Socialistični kandidat v 5. kongresnem okraju je Victor L. Berger, sedanji kongresnik. Pri primarnih volitvah je dobil okoli 10.000 glasov, par tisoč več kot pa pri primarnih volitvah l. 1922. V 4. distriktu je socialistični kandidat za kongresnika Leo Krzycki, ki je pri primarnih volitvah dobil okoli 6.000 glasov. V Milwaukee County ima soc. stranka enainvajset kandidatov za poslance v legislaturo, in tri kandidate v wisconsinski senat. Šest izmed socialističnih kandidatov v legislaturo v tem okraju so člani sedanje legislature.

Socialistični kandidatje v druge državne urade so:

Peter Gille za podgovernorja; Ida Fenske za državno tajnico; Geo. Eaglehill za državnega blagajnika; Robert A. Hess za generalnega pravnika.

Kandidatje v urade okraja (county) Milwaukee: Max E. Binner za okrajnega klerka; Cassimir Kowalski za okrajnega blagajnika; Edmund T. Melms za šerifa; S. N. Franklin za koronerja; Geo. Mensing za distriktnega pravnika. Razun v te ima soc. stranka kandidate v vse druge okrajne urade.

Socialistična kampanja v Wisconsinu je v teku in socialisti smo v boju ne z namenom da dobimo nekaj deset tisoč protestnih glasov ampak da ZMAGAMO! To je vzrok, da je socialistična stranka v tej državi jačja in vplivnejša kot v drugih državah. Zaveda se tudi, da je brez razširjenega časopisja agitacija otežkočena, zato ima svoj dnevnik, ki ima v tem mestu nad 50.000 naročnikov in razširjen je tudi po ostalem Wisconsinu; naročnike ima po vseh krajih Zedinjenih držav.

Zadnji piknik milwauške soc. organizacije je posetilo do 50.000 ljudi. Naših zimskih priredb se udeleži od 15 do 20.000 ljudi. Ti uspehi so se dosegli s smotrenim organizatoričnim delom in enaki uspehi bi se v prošlosti lahko dosegli tudi v drugih mestih, ako bi bilo pred leti med članstvom naše stranke več razumevanja za konstruktivno delo in manj neplodnega frazarstva.

Nedavno se je tu vršil piknik in shod W. P., na katerem je govoril njen predsedniški kandidat Foster. Udeležilo se ga je kakih 800 oseb, večinoma nedržavljeni. Govoril je kot govore vsi agitatorji W. F. proti socialistom in par stotin ljudi mu je ploskalo. "Raz-

gali" je La Folletta in ga pridno napadal, dasi bi ga hvalil, če bi hotel sprejeti Fosterjevo indorsiranje.

Socialistično gibanje med slovenskim oziroma jugoslovanskim delavstvom v Milwaukeeju pa je "pod ničlo". Aktivnosti so v glavnem umrle in čakamo, kje se bo pojavil kak energičen agitator, ki nas bo obudil in spravil na delo za stvar, za katero smo bili tu včasih precej aktivni. Med našimi rojaki je po mišljenju mnogo socialistov, težavno pa jih je držati v organizaciji; toda težave so povsod. Ako torej nimamo ničesar pokazati, je iskati vzrok v naši malomarnosti in brezbriznosti.

Ko je postal tukajšnji list "Slovenija" last hrvatskega prosvetnega kluba, oziroma ko je prišel pod oblast jugoslovanske komunistične organizacije, je obljubljal organizirati tukajšne Slovence v komunistični klub, ali obljuba še ni izpolnjena. Njihov klub je danes slabši kot je bil ob ustanovitvi, dasi mu je hrvatska kom. organizacija nudila vso mogočo pomoč. Od takrat pa je tudi hrvatska organizacija zelo padla v članstvu. Slučaj, kakor ga je opisal v nekem dopisu Frank Smerdu, se je dogodil torej tudi pri nas, kljub temu, da ima nasprotna struja svoj lokalni list.

Lahko bi opisal še naše lokalne razmere, naše razprtije, razne akcije s katerimi se trudijo sedaj eni sedaj drugi, poskuse ustanoviti to ali ono, pa bom za enkrat rajše končal. — N. N.

Eugene V. Debs zopet na fronti.

CHICAGO, ILL. — Prošlo pomlad so prihajale v javnost vznemirljive vesti, da je E. V. Debs nevarno bolan in da je le malo upanja da okreva. Še predno je šel v ječo, je bil rahlega zdravja, kajti agitacija je umorno delo. V zaporu se je Debsovo zdravstveno stanje poslabšalo in ko je bil izpuščen, je bil poslan v sanatorij, da se mu vrne fizična moč. V nekaj mesecih je okreval in šel na agitacijo. Nastopil je v skoro vseh večjih mestih Zedinjenih držav in govoril tisočem in tisočem delavcev. Proti koncu prošle zime je neandoma opešal, ker je šel preko svojih moči z agitatoričnim delom. Shodi, na katerih bi imel nastopiti, so bili odpovedani, stari Debs pa je ležal na bolniški postelji v svojem domu v Terre Haute, Indiana. Okreval je toliko da je šel ponovno v Lindlahrjev sanatorij za turno zdravljenje. Ves čas je bil v stikih z gl. uradom soc. stranke, korespondiral je z različnimi sodrugi in zasledoval naše gibanje s čitanjem časopisov.

Danes je Debs zopet zdrav, toda stranka bo skrbela, da se Debsovo zdravje ne bo spravljalo v nevarnost s prenapornim agitatoričnim delom. Debs bo še nastopal na shodih, toda poredkoma. Pisal pa bo stalno v liste in se udeleževal sej in strankinih zborov.

Dne 4. septembra je predsedoval seji kampanjskega odbora socialistične stranke, ki se je vršila v Chicagi. Člani odbora in gostje, ki so bili na seji, so bili vzradoščeni, ko so videli pred seboj zopet čilega Debsa, ki jih je bodril k delu in dajal sugestije ter se udeleževal razprav o načrtih kampanje za pojačanje naše stranke. Bila je interesantna seja. Debs je dejal, da sedaj ni čas za malenkostne stvari, ampak za velike načrte in veliko delo. Vsi smo soglašali z njim, kajti če kedaj, je danes čas žetve za socialistično stranko, kajti sejala je dolgo.

Obžaloval je, ker ne more iti na agitacijo in govoriti z delavci osebno kot je govoril tolikokrat. Debs veruje v moč tiska in apelira na svoje sodruge, naj razširijo svoje liste. Ali še bolj verjame v živo besedo.

v agitacijo od ust do ust. Priporočal je, naj se pošlje na agitacijo kolikor največ mogoče govornikov in govornic; dopovedati moramo delavstvu, da je njegovo mesto v socialistični organizaciji, kajti brez nje ne more biti pravega delavskega gibanja.

Zaključili smo organizirati govorniške ture po vseh krajih Zedinjenih držav. Vsi socialisti, ki so sposobni govorniki in zmožni agitatorji, so pozvani v akcijo in vsi so se ji odzvali. Razun teh ima stranka na potu stalne govornike in organizatorje.

Socialistična stranka se je zadnje čase reorganizirala v petih državah: v Nevadi, Coloradi, Montani, Idaho in Wyomingu. To je, v teh državah so bile soc. postojanke, toda številčno ne dovolj jake, da bi se strnile v državne organizacije. Danes funkcionirajo kot take in so prejele čarter.

Seja je obširno razpravljala o agitaciji, katere namen je ameriškemu delavstvu pojasniti nujnost samostojne politične akcije in mu dokazati, da je skrajni čas, da prekine vse stike s kapitalističnimi strankami. Glavni stan naše stranke bo izdal serijo okrožnic (ene so že dotiskane in se razpošiljajo), s katerimi vrši to propagando. Brošura "Trinity of Plunder" (izšla je tudi v slovenščini in se jo dobi pri Proletarcu) je izšla v novi izdaji (prejšnje so že vse razprodane) in se jo dobi v angleščini na gl. stanu stranke.

Najtežje vprašanje za stranko je, kako dobiti gmo-tna sredstva, kajti brez teh je agitacija v velikem obsegu nemogoča. Socialistične organizacije po posameznih krajih vrše veliko delo in vodijo razveseljive kampanje, ki bodo gotovo uspešne, ampak za celoten uspeh je potrebno, da ima tudi centrala dovolj sredstev za splošno kampanjo.

Ko je Debs čul poročilo strankine tajnice je dejal: "Prepričan sem, da bodo naši sodrugi in somišljeniki razumeli veliko nalogo, ki jo ima naša stranka v ameriškem delavskem gibanju, ko jim natančno pojasnimo situacijo. Še nikdar se niso obrnili od svoje stranke in se ne bodo sedaj. Vsikdar so ji stali ob strani in ji priskočili na pomoč vselej kadar jo je rabila in ji bodo sedaj. Moji sodrugi ne bodo pustili, da bi imel gl. stan vezane roke v tem velikem momentu. Članstvo naše stranke je enako lojalno svoji stvari kakor je bilo pred vojno in med vojno. Vem da me v tem kritičnem času ne bodo dezertirali — da ne bodo pustili izpred oči priložnosti, ki jo ima ameriška socialistična stranka."

Najnunejša potreba stranke sedaj je finančna pomoč, da bo v stanju vršiti agitacijsko delo in pojačati organizacijo pred januarsko konvencijo. Oktober, november, december, to naj bodo meseci dela, — vsak član naj bo agitator, odločen, da bo storil kolikor največ mogoče za socialistično stranko in osvoboditev ameriškega delavstva iz klešč kapitalističnih strank. Vse drugo pride pozneje, četudi polagoma, toda sigurno.
Chas. Pogorelec.

TAJNIKOM KLUBOV J. S. Z.

Tajniki in drugi odgovorni funkcionarji klubov J. S. Z. naj skrbno, da bo vsaka prireditev natančno natančno pojasnjena v Proletarcu. Poročajte tudi, kako je uspela. Glasilo J. S. Z. je ogledalo aktivnosti naših organizacij. To ogledalo pa ne more biti popolno, ako klubi ne obveščajo javnosti od časa do časa o svojem delu.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec avgust 1924.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne	Prejemki	Gl. stanu stranke	Drž. in okr. org.	Y. P. S. L.	Konv. fond J. S. Z.			
Jarlinville	10	7		\$ 5.45				\$ 1.20			
Chicago, No. 224	10	4		4.40				.60			
Springfield	3	3		1.95				\$ 3.00			
Chicago No. 20	15	15		9.75							
Waukegan	10			3.00				3.80			
Chicago No. 1	40	10		15.50				.80			
Nokomis	6	2		2.50				.50			
Virden					\$16.88	\$13.50					
INDIANA:											
Universal	12			3.60				10.70			
Blanford	5	2		2.20	2.47	1.90		1.10			
KENTUCKY:											
Members at large			2								
KANSAS:											
Gross	2	4	10	2.00	.75	.60		.60			
MICHIGAN:											
Detroit	30			9.00	3.75	3.00		3.70			
MINNESOTA:											
Chisholm	20			6.00	2.40	2.00		2.00			
OHIO:											
Cleveland	40			12.00				4.00			
Girard	20			6.00				.60			
Glencoe	5	1	4	1.85				1.00			
Warren	10			3.00	9.50	7.60					
PENNSYLVANIA:											
Sygan	22			6.60				2.20			
Avella	4	6		3.30				1.00			
Renton	2	3		1.65				.50			
Hermine	10	4		4.40				1.40			
Lawrence	21	2		7.00		.25		2.30			
Library	11	4		4.70				1.30			
Sloan	4	10		4.70				1.40			
Southview	27			8.10				1.80			
Mendowlands	16	1		5.15				1.90			
Lloydell	8	4		3.80				1.60			
Verona	7			2.10				.20			
Homer City								1.30			
West Newton	9	2		3.40				1.10			
Moon Run	20	16		6.00	24.62	19.70		2.00			
WISCONSIN:											
Sheboygan							.75	1.80			
				399	84	32	\$149.10	\$60.37	\$48.30	\$1.00	\$55.40

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk no roki 1 augusta	339	55	13
Prejeli iz gl. stana	1,000	300	200
Skupaj	1,339	355	213
Razpečanih tekem meseca	399	84	32
Na roki 31. augusta 1924	940	271	181

TAJNISTVO J. S. Z.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

"POD LIPO", 8. štev. (avgust 1924), ima sledečo vsebino: G. Mazzini: Udruženje — napredek. Tone Maček: Valovom. — Čulkovski: V celici. — Emil Zola: Markizina ledja. — Abditus: Francoski utopični socialist St. Simon. — Ivo Šorli: Gašperčkove zgodbe in dogodbe. Historicus: Pred tridesetimi leti. — Maksim Gorki: A. P. Čehov in dame. — A. K.: Delavec — srbski pesnik. — Historicus: Gustav Habrman o Železnikarju. — Ignacij Mihevc: Iz mojih mladih let. — Listek. — Na platnicah: Gh.: Razstave in razstave. — Ljubljanski velesjem.

"Singing Jailbirds", drama v štirih dejanjih, Upton Sinclair, Pasadena, California. Pisatelj je vzel za podlago tej drami pogone losangelske policije in californijskih oblasti v splošnem, proti delavskemu gibanju. V podobi drame je podal sliko brutalnosti, ki jih uganjajo nasilniki napram radikalnemu delavstvu v Californiji, ki se noče ukloniti, temveč vztraja in kuje svojo unijo, ki ga bo osvobodila.

Cena igri 25c.

Govorniki in organizatorji v socialistični kampanji.

Socialistična stranka se poslužuje v agitaciji med drugimi tudi potovalnih govornikov in organizatorjev. Ti služijo v pomoč lokalnim organizatorjem in pripravljajo v neorganiziranih krajih teren za ustanovitev novih postojank. Med potovalnimi govorniki in organizatorji je v severozapadnih državah aktiven

EMIL HERMAN, ki bo prirejal shode ves čas kampanje. Herman je že leta aktiven v socialističnem gibanju in med vojno je bil obsojen radi "veleizdaje". Izpuščen je bil iz zapora približno isti čas kakor Debs.

ALFRED BAKER LEWIS prireja shode v novogangleških državah.

ALBERT WEISBORD, direktor Socialistične mladinske lige (Y. P. S. L.) bo nastopal na shodih in sodeloval pri organizatoričnem delu v državah Nove Anglije.

LILITH WILSON je na agitaciji od soc. konvencije sem v Illinoisu in Indiani. Nastopila je na mnogih shodih, ki so bili povsod uspešni. Meseca septembra se bo mudila večinoma v Indiani.

LENA MORROW LEWIS bo v tem in naslednjih mesecih na agitaciji v Iowi, Nebraski, Coloradu in v Utah.

Do zadnjega časa sta spadali državi Idaho in Nevada pod Mountain States District Organization (organizacija socialistične stranke, vključujoča več držav), katere tajnik je sod. O. A. Kennedy. V Idahu in Nevadi se je socialistično gibanje tako počivilo, da so se soc. postojanke v obeh reorganizirale v državne organizacije, katerim je bil pred kratkom izdan čarter iz gl. stana. Sodruginja Lewis bo par tednov na agitaciji v teh dveh državah.

AUGUST CLAESSENS, znan po vsi Ameriki, je ta mesec na agitaciji v Pennsylvaniji. Potem gre na govorniško turo v državo New York.

ROSS D. BROWN je črnc po plemenu in eden izmed najboljših oratorjev socialistične stranke. Sedaj je na agitaciji v Pennsylvaniji, od kjer bo šel v New York. Pred nekaj meseci je bil na govorniški turi v Illinoisu.

W. A. TOOLE je na agitaciji v Baltimoru in okoli.

RYAN WALKER, kartonist, nastopa na shodih v vzhodnih državah. Sod. Walker na shodih govori in riše ob enem.

Razun teh imajo posamezne socialistične organizacije svoje agitatorje in govornike, ki so vsi na delu za pojačanje naše stranke in za izvolitev soc. kandidatov.

Sledeči sodrugi in sodruginje nastopajo od časa do časa na shodih v svojih okoliših in v drugih krajih, v kolikor jim dopušča čas:

Harriot Stanton Blatch, New York. Victor L. Berger, Milwaukee. Joseph D. Cannon, New York. Abraham Cahan, New York. Wm. A. Cunea, Chicago. Thomas M. Duncan, Milwaukee. Morris Hillquit, New York. Daniel Hoan, Milwaukee. Wm. Karlin, New York. Cameron H. King, San Francisco. Algernon Lee, New York. Leo Krzycki, Milwaukee. Meyer London, New York. James Oneal, New York. Charles Solomon, New York. Jacob Panken, New York. Louis Waldman, New York. Seymour Stedman, Chicago. Joseph W. Sharts, Dayton, Ohio. B. C. Vlodeck, New York. John M. Collins, Chicago. Birch-Wilson, Chicago. Leo M. Harkins,

Philadelphia. May Harris Mainland, New York. W. R. Snow, Chicago. Patrick L. Quinlan, Chicago. George Koop, Chicago. George R. Kirkpatrick, Chicago. Vsi ti govorniki nastopajo pod avspicijo socialistične stranke. Med govorniki K. P. P. A. je precej socialistov, katerih glavna naloga je agitirati za izvolitev naših kandidatov in razgaljati kapitalistične stranke ter zavalce delavstva.

Socialistična stranka je aktivna in raste! Ni čuda, da je njeno sodelovanje s KPPA. tako vznemirilo republikance in demokrate. Toda najhujše šele pride! Tudi W. P. in njeni kandidatje rohne proti socialistom. Radi bi nas oblatili, pa jim blato, ki ga mečejo na nas, pada nazaj in so se sami umazali. Radi bi nas pokopali, pa si sami kopljejo grob. Socialističnega gibanja se ne more uničiti.

Sto "delavskih voditeljev" za Coolidga.

V ameriških listih je bilo z velikimi črkami sporočeno začudeni publiki, da bo na delavski dan obiskalo predsednika Coolidga nad sto "delavskih voditeljev," ki ga bodo zagotovili, da bo ameriško delavstvo glasovalo za Coolidga, za fašista Dawesa in druge republikanske kandidate, ki jih je potrdil Wall Street. Potem so veliki dnevniki prinašali slike teh "voditeljev", pravzaprav pajace ki so stali v Beli hiši pred Coolidgom ravno ko jim je pripovedoval, da živi ameriško delavstvo v boljših razmerah kot katerokoli drugo na svetu — in za svojo prosperiteto se ima zahvaliti republikanski stranki in ameriškim institucijam, seveda takim kakor si jih predstavljajo privatni interesi.

Neuki ljudje, ki ne berejo drugega kakor kapitalistični dnevnik, so morda verjeli, da se je našlo sto "delavskih voditeljev," ki bodo agitirali za Coolidga. Res je da je poprečen unijski voditelj konservativen, ampak letos so prignani v položaj, v katerem jim ni lahko agitirati za republikansko ali demokratsko stranko. Zato je bila ta novica toliko bolj interesantna.

"Delavski voditelji," ki so prišli v Washington povedati Coolidgu, da lahko računa na njihovo pomoč, so bili v resnici prostituirani bivši odborniki unij in navadni "političarji", kakršnih je po ameriških mestih vse polno. Za romanje v Washington so bili najeti in potne stroške jim je plačal kampanjski odbor republikanske stranke.

Zastopali niso nikogar razun sebe in do danes ni še nobena unija indorsirala Coolidga ali Davisa. Takl najeti "delavski voditelji" so le pesek v oči delavcem volilcem, ki ne čitajo nobenega delavskega lista.

Ako kapitalisti privolijo v povišanje plač delavcev, ostanejo še vedno kapitalisti. Kjer je delavstvo močno organizirano, so mu kapitalisti pripravljene dati koncesije. Nobenega dvoma ni, da bodo koncem konca kapitalisti delavce proglašali celo za del svoje družine, za katero je treba očetovsko skrbeti; da je treba skrbeti zanje kot za dober avtomobil, za konje, za kokoši in druge take stvari, ki se izplačajo. Samo enega kapitalisti ne bodo dovolili nikdar — to je, da postanejo delavci lastniki svojega orodja in svojega dela. — To si bo moralo delavstvo izvojevati samo potem gospodarske in politične organizacije.

BREZ NASLOVA

Iskra.

"Delavski dan, ki ga praznujemo v Zedinjenih državah vsak prvi ponedeljek meseca septembra vsako leto, je čisto ameriški delavski praznik. Ta dan nima ničesar skupnega s takozvanim 'delavskim praznikom', katerega praznujejo v Evropi rdečkarji. Prvi maj je izum nemških socialistov in popolnoma tuj Ameriki, zato ga v Ameriki tudi nihče ne praznuje, razven nekaterih inozemskih delavcev, ki še ne vedo ameriških šeg in običajev . . ."

To je en odstavek iz Lojzetovega "editoriala" v njegovi "Domovini". Pirc se je spokoril in postal iz liberalca klerikalec, ker mu to bolj nese. Ali k spovedi bi moral večkrat iti in iskati pokoro za svoj smrtni greh, ki je v tem slučaju nevednost. Zadnjič je pisal, da so socialistični glasovi padli od dveh milijonov na osem sto tisoč. Sedaj pa je odkril zgodovinsko dejstvo, da je 1. maj izum nemških socialistov.

Kongres ameriških delavcev l. 1888 v St. Louisu je sklenil, da naj se vsako leto praznuje 1. majnik kot delavski praznik. Leto pozneje pa je mednarodni socialistični kongres v Parizu napravil iz njega svetovni delavski praznik. Ameriški kapitalizem je bil prebrisan, bolj prebrisan kakor delavci, pa je polagoma napravil iz prvega ponedeljka v septembru ameriški delavski praznik, praznik pobratimije med delavci in delodajalci, in tako je ameriške delavce odvrnil od praznovanja 1. maja, ki je bil izum ameriških delavcev, ne pa nemških socialistov.

V nevednosti in v potvarjanju ima Lojze vrednega tovariša v nekem Chas. Novaku, ki si je vzel za nalogo odrešiti pennsylvanske premoganje izpod socialističnega jarma. Razlika med Charlejem in Lojzetom je v tem, da je Lojzetova zgodovina znana in zato delavstvu s svojimi editoriali in potvarjanji ne more biti škodljiv, medtem ko je Charlijeva prošlost še zapečatena knjiga in če ga kdo vpraša kaj je bil poprej, se raztogoti in pravi "psst, psst, — ne povem — aha, vi ste špijoni!" Tako na lep način reši svojo "revolucionarno" čast in kosmato prošlost, če sploh ima kakšno prošlost.

Slovenski frančiškani so v svojem lističu odkrili senzacionalno vest, da si je La Follette pridobil glasove ameriških katoličanov, zato ker je okreal klanske maskare. Toda kdo so ameriški katoličani? Tisti katoličani, ki so se topli v New Yorku za kandidaturo predsedniškega kandidata Smitha, so danes s katoličanom Smithom vred na agitaciji za Davisa in Bryana. Ameriški katoličani! Farsa! Glasilo kovertic je navidezno za La Folletta, ker je prestrahopetno, da bi bilo za kandidata, za katerega se je izrekla večina katoliških poglavarjev. Razun tega misli, da bo pridobilo naročnike, češ, glejte, mi smo že napol radikalen list, mi smo napol krščanski socialisti. Godlja, ki zelo neprijento diši, — taka je taktika slovenskih klerikalcev.

V Lorainu zboruje konvencija Jugoslovanske Katoliške Jednote. Nekateri "neodvisni" listi so ji na-

pisali v pozdrav lepe članke, eden je bil priobčen celo v okvirju, eden ji je zložil v počast pesem — pa kakšno! Bog se usmili takih pesnikov!

Zakaj so nekateri teh listov tako vneti za bodočnost JSKJ.? Bogami, glasilo bi radi! Sedaj je "G. N." glasilo JSKJ. Toda zakaj ne bi bil v bodoče Pirčev list, ali pa morda "Naš Dom," kateremu v počast je "G. N." na predvečer lorainske konvencije posvetil članek in pojasnil kaj in kako je s tem "Novim Domom."

"G. N." je list iste sorte kakor Pirčeva "Domovina". Toda če se se-busineški interesi križajo, se včasih kaj izve, kar dokazuje, da jim je končno vendar bolj za privaten business kakor za "mili naš narod" in za "interese slovenskega delavstva". Pirc je svoječasno dobil v tisk "Glasilo KSKJ." kar je za eno slovensko tiskarno že velika pridobitev. Dal je najcenejšo ponudbo in "G. N." "sumi," da pri tem nekaj ni bilo prav. Ko je Pirc omenjeno glasilo enkrat srečno imel pod streho, se je slavnemu gl. odboru KSKJ. potožil, da mu prinaša izgubo in je apeliral na usmiljena katoliška srca, naj mu dajo nekaj malega več za tiskanje glasila kakor mu plačujejo. Pa so mu dovolili.

"G. N." je sprožil te reči pred konvencijo JSKJ., da bi jo opozoril na slabosti, ki jih imajo morebitni tekmovalci, ki bi radi glasilo JSKJ., pa bi ga "G. N." ne dal rad iz rok. Kaj briga te liste združenje, politika, vera in prohibicija, če je vprašanje businessa v ospredju!

W. P. je imela v mestu Milwaukee shod, na katerega pa ni bilo ljudi, daši je bil glavni govornik W. Z. Foster. "Radnik" in druga glasila W. P. se jeze na milwauške socialiste in na dnevnik "Leader", ker ni hotel oglašati shoda. So pač smešni! Socialisti naj jim oglašajo shod, zato da bi poslušal še kdo drugi kot stene napade na socialiste. "Radnik" se pritožuje nad "Leadrom," da priobčuje oglase trgovin in ne razume, zakaj ne bi oglašal tudi Fosterjevega shoda.

Naivneži, kedaj pa vi oglašate naše shode? Sicer mi sploh ne potrebujemo vašega sodelovanja za oglašanje naših shodov. Smešno je, da se morajo prito-

NAZNANILO

Rojakom na zapadni strani naznanjam, da sem odprl moderno urejeno čistilnico in popravljalnico moških in ženskih oblek.

IZDELUJEM OBLEKE

Pomerite si jo pri meni.

Cene zmerne. Postrežba točna.

Vse delo jamčeno.

Se priporočam v naklonjenost.

ANTON BASHA,

2607 S. Avers Ave. (vokal 26th St.),
Chicago, Ill.

ževati nad "izdajalskimi" socialističnimi listi zato, ker ljudje nočejo priti na njihove shode.

Fišerju in pajdašem morda ni znano, da je v Milwaukee zelo nerazširjen "kom." list, ki ne bi mogel izhajati brez podpore kapitalističnih tvrdk. Ta list bi imel biti glasilo W. P., toda pod naslovno glavo na prvi strani pravi da je glasilo podpornih organizacij. Na "uredniški" strani pravi, da ga izdaja "prosvetni" klub. Na tak način mu je mogoče dopovedati bogatim oglaševalcem, da je "D. S." navaden "neodvisen" list glasilo podpornih organizacij, ne pa glasilo in last kakšne stranke. To je zavednost in ponos!!

"Radnik" se je zopet prav surovo raztogotil na "Proletarca". Po mnenju bivših "butlegerjev", ki danes načeljujejo jugoslovanski sekciji W. P., smo mi izdajalci in kapitalistični hlapeci. Petemu rednemu zboru JSZ., pa je nekdo v imenu Fišerjev pisal:

"...Mi vemo, da ste vi (članstvo JSZ.) od nekda siali na stališču razrednega boja...". Da, odpadli smo se jim tako zelo, da so nas prosili naj se združimo z njimi.

Zinič je prišel iz Jugoslavije in pripravlja podrobno poročilo o kupčiji, ki jo je napravil "s posredovanjem sedanjega urednika D. S.", ki je bil preje urednik Veraničeve Slovenije, in tako bomo enkrat na jasnem, kako se je dogodilo, da so dali tri tisoč dolarjev za list, ki bi se ga po zatrdilu Cvetkova dobilo lahko za par sto dolarjev.

NA PRODAJ:

Hiša na 1701 S. Union Ave. — sedem stanovanj, skupna najemnina \$60.00 na mesec. Cena samo \$4200. Pogoji, \$800 takoj, mesečni obroki po \$50. Najlepša prilika priti do svojega doma.

Za \$1000 takoj, ostalo na mesečne obroke si kupite Bungalov s 5. sobami, veliko podstrešje, klet cementirana, parna kurjava, vse moderno urejeno, 60 čevljev obsežno zemljišče. 5428 W. 31st St., Hawthorne, Cicero, Ill. Cena \$7300. Ključi se dobe na 5424 W. 31st St.

\$25 takoj in na mesečne obroke po \$5 Vam kupi stavbišče (loto) 30x125 čevljev blizu Archer Avenue in Kostner Avenue. Imamo jih še samo 56. Cena \$325.

Za \$25 takoj in na mesečne obroke po \$5 se vam nudi veliko pol akra obsegajoče zemljišče v velikosti 7 mestnih stavbišč (lotov) na Joliet Ave. blizu 44. ceste, Lyons, Ill., 3 bloke južno od Ogden Ave. Izmed 282 imamo še samo tri. Ne zamudite te ugodne prilike. Cena samo \$675.

Za \$700 takoj in potem na mesečne obroke po \$50 se vam nudi lepa prilika kupiti si krasen dom zgrajen iz opeke in lesa s 6 sobami in vsemi modernimi napravami. Proda se takoj. Cena \$4200.

FRANK J. PETRU,
1443 W. 18th St.,
blizu Ashland Ave.
Telephone: Canal 0806.

TAJNIKOM KLUBOV J. S. Z.

Z 10. septembrom se konča glasovanje za odbore J. S. Z. Vse tiste tajnike kateri še niso poslali rezultat glasovanja ali pa nominacijske pole za gl. tajnika, prosimo naj to store takoj po temu datumu, da ne bo nepotrebnega zavlačevanja z objavo rezultata volitev.

TAJNIŠTVO J. S. Z.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne. — Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

Tekom vašega življenja

V vsakem važnem momentu boste spoznali in cenili ugodnosti zveze s sigurno banko; vsled tega se z zupanjem obračajte na nas. Poštene, zaupni in uljudni uradniki vas bodo postregli pri sledečih poslih:

Vlaganje denarja,

Kupovanje prvih hipotek (mortgage),

Potovanje v staro domovino,

Pošiljanje denarja v Jugoslavijo in v druge kraje,

Kupovanje državnih, občinskih, mestnih in obrtnih bondov,

Dviganje posojila za nakup domov in zavarovanje istih itd.,

Dedšinske posle, nasledstva, kakor tudi vse druge bančne posle, ki jih nam izročite.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave. Vogal 19 ulice.

CHICAGO, ILLINOIS

IMOVINA \$20,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE DENARJA

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE	
VZORI IN BOJI, črtice, vezana	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana50
ZABAVNA KNJIZNICA, zbirka povesti in črtic, broširana65	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75	ČARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana25
ZAJEDALCI. (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih30
ZA SREČO, povest, broširana45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.60
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MOEJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Šenoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASLIJA, drama v 3 dejanjih75
EMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75
ZVONARJEVA HOI, povest, broširana65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75
ŽENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana30	NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah). Igra v treh dejanjih, broširana35
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana85
JOS. JURGIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50
II. zv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana75
III. zv. vezan	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
IV. zv. vezan	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.	
V. zv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata20
VI. zv. vezan	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK. (Dr. J. F. Kern)..	5.00
		DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO, (Alojzija Stebi)10
		GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabov), vezana	1.25
		JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00
		KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM25
		KDO UNIČUJE PROIZVAJANJE V MALEM20
		KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)20
		KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mencej)25
		KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pirc)40
		MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtina), vezana	2.00
		MLEKARSTVO, s črticami e živinoreji s slikami75
		NALEZLJIVE BOLEZNI35
		NARODNOGOSPODARSKI ESERJI35
		NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana45
		NAS SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ75
		O KONSUMNIH DRUŠTVIH10
		O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana40
		OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
		POGLED V NOVI SVET10
		POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
		POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami34
		PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana	1.15
		BASTLINSTVO NASIH ALP, (F. Seidl)95
		RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Zagar)35
		REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana45
		SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Oswald), broširana50
		SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba40
		SRBSKA POČETNICA, (J. T.)50
		SPRETNA KUCHARICA, broširana, \$1.00, vezana	1.25
		SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K.), broširana50
		USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike10
		V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana33
		ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM10
		ZAKON BIOGENEZEJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
		ZA STARO PRAVDO. (Fran Erjavec)50
		ZBIRKA BUDARSKIH IN FURINSKIH IZRAZOV, (J. Bezlaj)30
		ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBLJI (Fran Erjavec)35

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA za dopisnicah, 2 za 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka)

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10..

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12..

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) ..

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki

TRJEJE LABODJE, ilustrirana revija

ANGLŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana ..

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezana ..

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana ..

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana ..

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezano v platno ..

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana.....

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana ..

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana ..

FOOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana ..

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana ..

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana ..

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zed. državah, 441 strani, trda vezba ..

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz čičaških klavnic ..

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) ..

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana ..

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba ..

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana ..

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana ..

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani ..

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana ..

REPUBLIC OF PLATO, vezana ..

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana ..

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana ..

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana ..

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana ..

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana ..

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana ..

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba..

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana ..

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) ..

THE PROFITS OF RELIGION, Razprava o izrabljanju ver za privatne interese ..

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) ..

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno ..

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota..

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana ..

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana ..

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštno znamke.

Vse knjige pošiljame poštne prosto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalna popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

MISLITE NAPREJ.

Amable M. Saint-Prix, najstarejši časnikar na Francoskem, je nedavno tega umrl v 104 letu svoje starosti. Še ne en mesec pred svojim 103 rojstnim dnevom je pisal svoje zadnje redne članke. Če hočete ostati mladi, potem kar mislite naprej. Kedar ljudje nimajo ničesar več, za kar bi živeli, začno hitro iti nazaj. Tistim, ki vedno mislijo in imajo dobro voljo, gori življenska luč do zadnjega. Seveda skrbi, strah in želodčni neredi kmalu izrabijo človeški stroj, toda za te slučaje je Trinerjevo zdravilno grenko vino najboljša pomoč. To izvrstno zdravilo izčisti želodec in čreva in jih ohrani čista, zagotavlja zdrav spanec, bistri duha in vas ohrani v dobrem stanju. "Od tistega dne, ko sem začel jemati Trinerjevo zdravilno grenko vino, se počutim boljši in močnejši vsako leto," tako nam je pisal Mr. Charles Dvorak iz Wichita, Kans. — Jesen se bliža. Tisti, ki se boji, da s prihodom hladne sezone pridejo tudi neznosne bolečine revmatizma ali nevragije, naj vedo, da daje Trinerjev liniment hitro odpomoč v takih slučajih. Če vam lekarnar ali trgovec ne more postreči, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepib svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.